

Editorial

Vážení přátelé,

protože Ekologický právní servis se po celou dobu své existence zasazuje za hodnoty demokracie, právního státu a rozumný vztah společnosti k prostředí, v němž žije, nelze přejít bez povšimnutí 20. výročí listopadových událostí roku 1989, které nám otevřely možnost naplnit ideál svobodné společnosti založené na vládě práva. Právě slova jako svoboda, demokracie či spravedlnost se však v českém prostředí vyslovují stále hůře. Dostala totiž jistý nádech zneužití a prázdnoty.

Není divu, když česká demokracie se čím dál víc podobá vládě oligarchie ruského stříhu a spíše bychom naši zemi mohli přejmenovat na ČEZká republika. Tato přeměna probíhá stále na hlubších úrovních naší společnosti. Pod taktovkou ČEZu byla např. připravena Státní energetická koncepce, která nabízí chmurnou vizi České republiky.

Tedy nikoliv ekonomika opírající se o vzdělané a činorodé lidi, o kreativní start up firmy, nezávislá na dodávkách uranu z Ruska díky silnému zastoupení obnovitelných zdrojů energie apod., ale centralizovaná výroba energie z jádra a z uhlí závislá na našem bývalém velkém bratrovi. Vyrobená energie půjde na vývoz našim chytřejším sousedům a profitovat bude úzká skupinka lidí. A český politicko-ekonomický kartel již pracuje na naplnění této vize.

Nejdříve zcela tendenčně začal lidem tvrdit, jak je energie z obnovitelných zdrojů energie drahá. V Poslanecké sněmovně již leží návrh na změnu zákona o obnovitelných energiích, který tomu má učinit přítrž, a ve skutečnosti povede k tomu, že malí a střední podnikatelé v obnovitelných zdrojích energie nebudou moci realizovat své projekty. V příštím roce se tedy máme na co těšit.

V žádném případě však není naším cílem, abyste propadali skepsi již po přečtení několika řádků naší Zprávy. Ba právě naopak. Vždy je možné něco dělat a možností udělat něco užitečného pro naši zemi přibývá. První co může udělat každý, je, že zajde za svým poslancem a řekne mu, že se nám tento stav nelíbí, a že by s tím měl začít něco dělat. Naši poslanci se totiž baví především se svými kamarády ze zájmových skupin. Takže by to byla pro ně rozhodně zajímavá změna, kdyby se začali bavit s normálními lidmi.

Přejeme Vám vše nejlepší do nového roku 2010.

Pavel Franc

člen výkonného týmu EPS,
vedoucí programu GARDE

Desítky miliard vyletí komínem

Parlamentem i Senátem prošla, jako přílepek k naprosto nesouvisejícímu zákonu, novela poslanců Řimana, Vojře a Urbana, která rozhodla o desítkách miliard korun státního rozpočtu.

Poslanci a senátoři věnovali bez jakékoliv diskuze odhadem téměř 70 miliard, které by mohly tvořit příjem státu, energetickým firmám na investice do ekologických opatření.

K „přilepenému“ návrhu zákona se nemohla vyjádřit vláda, poslanci ve výborech, odborníci z příslušných ministerstev, ani veřejnost, přestože Ústavní soud již před dvěma lety rozhodl, že takto přijaté zákony jsou protiústavní.

Oněch téměř 70 miliard jsou předpokládáné výnosy z prodeje emisních povolenek, jejichž cílem je dlouhodobé snižování emisí skleníkových plynů. Firmy, které musejí povolenky nakoupit, mají být motivovány snižovat emise skleníkových plynů a tím ušetřit své náklady i životní prostředí. Přidělení povolenek výrobcům elektřiny zdarma sice evropská směrnice umožňuje, ovšem smyslem toho má být právě motivace firmy k investicím do ekologických opatření.

Novela, kterou schválila vláda, obsahuje ustanovení, podle něhož má na bezplatné povolenky nárokovat výrobce elektřiny, který polovinu peněz proinvestuje do roku 2011. To mimo jiné znamená, že přidělením povolenek stát de facto proplatí investice, které by firmy provedly tak jako tak. Navíc má tento šibeniční termín šanci stihnout jen ten, kdo je k investicím v součas-

nosti připraven. Takovým výrobcem elektřiny je především ČEZ.

Očividný pokus ČEZu nechat si narychlo proplatit nutné investice prošel díky jeho silnému politickému vlivu. Stát mu odevzdává částku ve výši zhruba třetiny ročního schodku rozpočtu České republiky a zahazuje příležitost nastartovat strukturální změny v energetice.

Ani po dvou měsících, po které jsme spolu s dalšími nevládními organizacemi a několika odborníky usilovně pracovali na tom, aby byl tento zjevný přešlap z české legislativy odstraněn, se nám nepodařilo přimět senátory, aby podali návrh na zrušení přílepek.

K podání návrhu na zrušení zákona je potřeba získat podporu minimálně sedmnácti senátorů. V době, kdy byla zajištěna podpora našeho návrhu ze strany deseti senátorů, byl do programu jednání Senátu narychlo vložen návrh na změnu přílepek. Tento návrh však pouze kosmeticky rozšiřuje potenciální okruh šťastlivců, jimž mohou do náruče přistát miliardy, a nelze jej považovat za skutečné řešení problému.

Navzdory tomu však Senát tento nový návrh přijal a většina senátorů nyní považuje problém za vyřešený.

Proč bychom se měli nechat okrádat státem?

Ředitelství silnic a dálnic se spolu s Ministerstvem dopravy již dlouhou dobu všemožně snaží omezit práva vlastníků pozemků, kteří podle nich svými obstrukcemi protahují a prodražují proces přípravy dopravních staveb. Jak je to ve skutečnosti, však lépe ilustruje případ rodiny K. z Kolína, kterou se ŘSD při přípravě stavby snažilo doslova oškubat.

Budou mít obchvat Kolína na své zahradě, 25 metrů od domu, ve výšce oken své ložnice a ŘSD jim za to nabídlo minimální odkupní cenu, a to pouze za pruh zastavěné zahrady. Namísto jednání o skutečně odpovídající ceně za pozemek, pracovníci ŘSD pouze vyhrožovali, že majetek rodiny vyvlastní.

Až ve vyvlastňovacím řízení se nám podařilo ŘSD přimět k tomu, aby nejen přiblížilo výkupní cenu ceně tržní a odkoupilo i manipulační pásy po stranách budoucí silnice, ale aby také odškodnilo emisemi a hlukem sníženou hodnotu pozemku a přílehlých nemovitostí rodiny K.

Toto precedenční rozhodnutí snad v budoucnu přispěje k tomu, že ŘSD nebudou nadále procházet jeho arogantní postupy a bude tak nuceno plánovat dopravní stavby od začátku ohleduplněji. ●

Krátké zprávy EPS

Odstraňujeme překážky rozvoje obnovitelné energetiky

Především státním úředníkům bude sloužit průvodce povolováním obnovitelných zdrojů energie, který nyní zpracováváme pro Ministerstvo životního prostředí. Smyslem publikace je odstranit rozkolísanou praxi úřadů při povolování obnovitelných zdrojů energie (OZE) a mimo jiné zajistit, aby úředníci po investorech zbytečně nevyžadovali podklady nad rámec zákona. Aktivita zapadá do kampaně MŽP k odstranění bariér rozvoje OZE, které pramení z neznalosti a předsudků státních úředníků. ●

Velká výzva

Hnutí Duha v kampani Velká výzva prosazuje nový zákon, který závazně stanoví, jak bude Česká republika snižovat exhalace skleníkových plynů o 2 % ročně – krok po kroku, rok po roku. V roli právního experta se podílíme na přípravě nového zákona.

Zákon mimo jiné rozhybe investice do moderních zelených řešení, jako je zateplování domů, čistá energie, pohodlná veřejná doprava, místní potraviny nebo snadná recyklace.

Pokud využijeme těchto řešení, která se už nyní s úspěchem uplatňují v praxi, můžeme srazit český příspěvek k uhlíkovým exhalacím, závislost na dovozu surovin i enormní účty, jež podniky a domácnosti platí za energii. ●

Náš příspěvek do odborného semináře

Právník EPS Pavel Černý vystoupil na odborném právním semináři pořádaném Nejvyšším správ-

ním soudem ve spolupráci s Justiční akademií. Na semináři určeném zejména soudcům správních soudů a jejich asistentům se sešli přední odborníci z oblasti správního práva, aby hovořili o aktuálních problémech týkajících se správních řízení a soudního přezkumu úředních rozhodnutí.

Pavel Černý se ve svém příspěvku věnoval problematice závazných stanovisek. Jde o nový prvek zavedený správním řádem z roku 2004, který činí v praxi správním úřadům stále řadu problémů a není jednotně vykládán ani soudy. ●

Zbytečný projekt silnice R52 zmizí z územního plánu

Stavba rychlostní silnice R52 z Brna do Mikulova, jejíž odpůrce jsme zastupovali u soudu, byla připravována v rozporu se zákonem. Nejvyšší správní soud kvůli tomu nyní zrušil územní plán Břeclavska. Vedení kraje celou dobu vědělo, že průběh příprav kritizuje ombudsman i Evropská komise, Nejvyšší kontrolní úřad dokonce R52 označil za riskantní investici.

Přesto krajští úředníci a zejména radní pro územní plánování Anna Procházková tvrději pokračovali v přípravách a nesou tak odpovědnost za promrhané miliony ze státního rozpočtu. Další osud R52 můžete sledovat na www.zurjmk.cz. ●

Platby za předčasné splacení úvěru si GE Money Auto účtovalo neoprávněně

Podle zákona o spotřebitelském úvěru musí úvěrové a leasingové společnosti poskytnout spotřebiteli, který splatí úvěr či leasing předčasně,

přiměřenou slevu. Společnost GE Money Auto však požadovala zaplacení dokonce vyšší částky, než kterou by zákazník normálně zaplatil.

Jako zástupci klienta jsme dosáhli rozsudku Městského soudu v Praze, podle nějž musí firma GE Money Auto vrátit svému zákazníkovi poplatky, které po něm požadovala za předčasné splacení leasingu. Označovala je jako tzv. úhradu ušlého zisku.

Od května příštího roku se spotřebitelé budou moci bránit takovému jednání podstatně lépe. Vstoupí totiž v účinnost nová, konkrétnější úprava evropské směrnice, která definitivně znemožní úvěrovým společnostem libovolně určovat výši takovéhoto poplatků. ●

Jak se bude rozvíjet Jihomoravský kraj?

Sledujeme přípravu dalšího územně-plánovacího dokumentu, Zásad územního rozvoje Jihomoravského kraje. Nalezli jsme v návrhu Zásad několik záměrů, jejichž realizace může snížit kvalitu života desetitisíců lidí, necitlivě zasáhnout do krajiny a hrozí plynutím veřejných prostředků.

Upozorňujeme na to, že Zásady předčasně vymezují projekty, které mají být plánovány až na úrovni obcí. Snažíme se zabránit tomu, aby kraj prosadil tyto projekty proti vůli občanů i proti potřebě odpovědného nakládání s územím. Usilujeme proto o zapojení obcí a občanů do procesu plánování ve fázi, kdy může být jejich účast ještě efektivní. Tato iniciativa se nazývá Brněnská výzva a do dnešního dne ji podpořila více než dvacítko obcí a sdružení občanů i četní jednotlivci. ●

● Více na www.zurjmk.cz

Obce mohou dál plánovat větrné elektrárny

Kraj Vysočina se pokusil poněkud svérázným způsobem regulovat na svém území výstavbu větrných elektráren. Ve svých Zásadách územního rozvoje, tedy krajském územním plánu, zakázal obcím, aby výstavbu větrníků byly jen začali posuzovat v rámci svých územních plánů. Kraj se do věci vložil údajně kvůli ochraně krajinného rázu.

Jakkoliv je třeba brát při plánování všech staveb (nejen větrných elektráren) v úvahu ochranu krajinného rázu, kraj není kompetentní tímto způsobem plošně rozhodovat o každém metru čtverečním. Zasahuje tím totiž do práva na samosprávu obcí a také do výkonu státní správy.

Rozhodnutí, zda stavba větrné elektrárny naruší krajinný ráz a splní další zákonné podmínky, totiž přísluší stavebním úřadům a orgánům ochrany přírody, nikoliv krajským politikům.

Právník EPS Jiří Nezhyba zastupoval tři obce kraje Vysočina, které již několik let usilují o umístění větrných elektráren a měly k tomu

většinou podporu místních obyvatel. U Nejvyššího správního soudu dosáhl zrušení těch částí Zásad územního rozvoje, které rozvoji větrné energetiky nezákonně bránily.

Případ řešila advokátní kancelář Šikola a partneři, s.r.o., která je partnerem Ekologického právního servisu. ✕

Politika územního rozvoje přijata

Půl roku po lhůtě stanovené zákonem schválila Fischerova úřednická vláda Politiku územního rozvoje. Navzdory rekordní účasti občanů, kteří posílali své připomínky k návrhu Politiky, se do celorepublikového územního plánu nakonec dostala většina sporných projektů. Dotčené obce nyní budou muset tyto projekty bez dalších diskuzí přepsat do svých územních plánů přesto, že s nimi nesouhlasí. Jedná se o projekty, které, budou-li realizovány, poškodí kvalitu života lidí a životní prostředí, hrozí plynáním veřejných prostředků a v Politice územního rozvoje by takto konkrétně vymezeny být ani neměly.

Alespoň k několika dílčím změnám vedlo masivní zapojení občanů do příprav PÚR, kterému jsme napomohli tím, že jsme umožnili lidem poslat připomínku snadno a rychle

e-mailem nebo SMS. Podařilo se například vypustit názvy obcí, kde se měly nacházet lokality pro vybudování trvalého úložiště vyhořelého jaderného paliva, nebo změnit

vymezení koridorů některých staveb dálnic tak, že není předem rozhodnuto o jejich konkrétním vedení, když diskuse stále probíhají. Dále se podařilo z Politiky vyjmout megalomanský projekt kanálu Dunaj–Odra–Labe a některé další projekty.

V současné době připravujeme žaloby proti některým projektům Politiky, které mají pro dotčené obce a občany nejhorší důsledky.

[Více na www.pur.eps.cz](http://www.pur.eps.cz)

Staví ČEZ předražené elektrárny?

ČEZ si narychlo přijatým zákonem nechává od státu proplatit nutné investice do ekologických opatření ve výši desítek miliard. Přitom plánuje modernizovat svou nejspínavější elektrárnu Pruněrov II málo účinnou technologií, nejméně čtvrtstoletí v ní plynout uhlím a vypouštět zbytečně emise nejen skleníkových plynů.

Svůj záměr obejít při modernizaci Pruněrova evropské i české předpisy ČEZ mimo jiné zdůvodňuje tím, že by použití účinnějších technologií příliš prodražilo vyrobenou elektřinu. Obligátní hrozba ČEZu zdražením není ani tentokrát doložená žádnou ekonomickou analýzou. Projekt nemohou z ekonomického hlediska posoudit ani orgány státní správy, které jej hodnotí.

Vedle toho se zdá, že ČEZ běžně staví své elektrárny předražené.

Technologie navrhovaná ČEZem pro Pruněrov – a v současné době již stavěná v Tušimicích – je na úrovni 80. let minulého století a dosahuje účinnosti pouze kolem 38 %. V Německu se

však již od přelomu tisíciletí staví hnědouhelné elektrárny s účinností nad 43 %, které využívají nadkritické parametry páry a vyžadují proto kvalitnější a odolnější materiály.

Jak jsme zjistili, přepočtené náklady na 1 GW výkonu jsou u nových německých elektráren až o třetinu nižší, než u elektráren s podkritickými parametry bloku a nedostatečnou účinností, které u nás staví nebo hodlá stavět ČEZ. Že by i v případě našich elektráren platila paralela s předraženými českými dálnicemi?

V kampani „Pohoda ČEZ – včerejší technologie již dnes“ se snažíme zastavit nezodpovědný projekt modernizace hnědouhelné elektrárny

Pruněrov II, který by způsobil nejen neefektivní využití uhlí, ale také zbytečně vyšší emise skleníkových plynů i dalších zdraví škodlivých látek.

Zároveň považujeme za důležité upozorňovat na některé souvislosti, z nichž vyplývá, že bezohlednost projektů ČEZu k ochraně životního prostředí je pravděpodobně pouhou špičkou ledovce.

Dodavatelem zařízení pro Pruněrov II má být totiž stejně jako pro Tušimice a Ledvice firma Škoda Power, jejímž vlastníkem je mezinárodní finanční skupina Appian Group se sídlem v Lichtenštejnsku. Appian Group sice obchoduje se státem, ale nemá jasnou vlastnickou strukturu. Škodovku koupil, když byl jejím ředitelem právě Martin Roman.

[Více na www.pohodacez.cz](http://www.pohodacez.cz)

Poradna EPS

Již 12 let bezplatně pomáháme občanům hájit svá práva nebo bránit ničení životního prostředí. Naše pomoc spočívá v tom, že klientovi objasníme právní stránku situace, v níž se nachází, a poradíme, jak může dále postupovat. Pokud se klient, ať už jednotlivec, sdružení občanů nebo obec, rozhodne vložit svou energii a čas do řešení problému, většinou jej čeká hodně práce a navíc, vzhledem k obecně špatné vymahatelnosti práva u nás, často s velmi nejistým výsledkem.

Každá aktivita občanů, která připomíná našim voleným zástupcům, že jsou tu od toho, aby hájili zájmy lidí, má podle nás smysl. Vedle konkrétních úspěchů, které ilustruje například následující případ, totiž pomáhá kultivovat fungování právního státu a rozvíjet občanskou společnost.

Případ Běchovice

V minulém vydání Zprávy jsme představili případ Běchovice, v němž Poradna EPS poskytovala bezplatné poradenství místnímu občanskému sdružení Zdravé životní prostředí.

Začátkem letošního roku se na nás občané obrátili s vydaným územním rozhodnutím na stavbu silničního okruhu kolem Prahy. V něm bylo vyhlášeno tzv. ochranné hlukové pásmo v obydlené čtvrti v Běchovicích, které mělo legalizovat jinak protiprávní překračování limitů hluku z dopravy.

Občanům jsme radili, aby žádali u Ministerstva zdravotnictví přezkum stanoviska Krajské hygienické stanice, které je podkladem územního rozhodnutí, a ti na základě naší argumentace se svým odvoláním uspěli. Ministerstvo zdravotnictví změnilo stanovisko Krajské hygienické stanice na nesouhlasné, což povede k zamítnutí žádosti o vydání územního rozhodnutí.

Občané svou včasnou a efektivní reakcí dosáhli korekce špatného postupu úřadů a ochránili sebe a své spoluobčany před nadměrným hlukem z dopravy.

Představujeme právníky EPS

Pavel Černý

„Více než 10 let práce v EPS mě utvrdilo v přesvědčení, že má smysl „brát stát za slovo“. Tedy nutit jej dodržovat zákony, i když to není v souladu se zájmy politiků nebo i s většinovým názorem společnosti. Cesta k lidskému režimu začíná tam, kde jsou „veřejným zájmům“ obětovány principy právního státu a práva jednotlivých lidí.“

Pavel Černý pracuje v EPS od roku 1997. Řeší řadu případů souvisejících s ochranou práva na příznivé životní prostředí, včetně záměrů výstavby nových dopravních staveb. V současné době je vedoucím právního programu, který poskytuje odbornou podporu ostatním právníkům EPS.

Publikuje v českých i zahraničních právních časopisech, je spoluautorem knihy Průvodce novým správním řádem (Linde, 2006). Účastní se mezinárodních projektů týkajících se zejména přístupu k soudní ochraně životního prostředí. Je členem Legislativní rady vlády ČR.

Pavel Doucha

„EPS jsme v devadesátých letech založili v reakci na potřebu vznikající občanské společnosti prosazovat ochranu životního prostředí a občanů právními nástroji. Tato potřeba nezmizela a je pořád aktuální, neboť se ukazuje, že náš stát stále více ovládají soukromé zájmy jednotlivců. Utkat

se s těmito nešvary je to, co mě motivuje k práci v EPS.“

Pavel Doucha pracuje pro EPS od jeho počátků, kdy byl EPS ještě studentskou právní poradnou. Za tu dobu se věnoval celé řadě aktivit. Podílel se například na prosazování místních referend jako nástroje účasti veřejnosti na rozhodování, řešil také kauzy kontroverzních dálničních staveb. V současné době se věnuje zejména otázkám právní ochrany před hlukem a účasti veřejnosti při tvorbě územních plánů. Je nositelem Ceny ministra životního prostředí za rok 2004, spoluautorem publikace Právní ochrana proti hluku (Linde, 2008). Předseda Dopravní federaci, která sdružuje nevládní organizace zabývající se vlivy dopravy na životní prostředí.

Jsme občanské sdružení právníků, které je už od roku 1995 aktivní v právní ochraně životního prostředí a lidských práv. Hájíme práva těch, na jejichž ochranu stát zapomíná. Věříme, že v demokratické společnosti nelze potřeby a přání jedněch vykupovat porušováním druhých. Rovnost před právem, odpovědnost za řádný výkon veřejné moci, ochranu zdraví a příznivých životních podmínek považujeme za veřejné zájmy, o něž stojí za to aktivně usilovat.

Zpráva Ekologického právního servisu č. 4 / podzim 2009 / dvakrát ročně vydává Ekologický právní servis, IČO: 65341490 / vychází v prosinci 2009 / ev.č. MK ČR E17425.

EKOLOGICKÝ PRÁVNÍ SERVIS

EPS Brno

Dvořákova 13
602 00 Brno
Tel: +420 545 575 229
E-mail: brno@eps.cz

EPS Tábor

Převrátilská 330
390 01 Tábor
Tel: 381 253 904
E-mail: tabor@eps.cz

Aktuální informace o jednotlivých kauzách najdete na • www.eps.cz • www.responsibility.cz • www.hluk.eps.cz • www.sedlakjan.cz • www.pur.eps.cz • www.cenadalnic.cz • www.nebenadostravou.cz.